

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 października 2013 r. w sprawie z powództwa I. G. przeciwko A. E. o zapłatę kwoty 20.000 zł Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w punkcie 1. zasądził od pozwanej A. E. na rzecz powódki I. G. kwotę 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 listopada 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym 2.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiodła pozwana, skarżąc je w całości i zarzucając:

- błędną wykładnię i zastosowanie art. 869 § 2 k.c. i art. 871 § 1 k.c. w sytuacji gdy strony nie podjęły jeszcze decyzji co do formy prawnej wspólnej działalności, a powódka w czasie pertraktacji przed wniesieniem pozwu - w dniu 8 kwietnia 2011 r. - przyznała, że strony nie zawarły umowy spółki oraz twierdziła, że została „odsunięta” i że nie ona zrezygnowała ze wspólnej działalności,

- niezastosowanie przepisu art. 74 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 860 § 2 k.c. oraz art. 6 k.c. w sytuacji gdy umowa spółki nie została stwierdzona pismem, a powódka nie udowodniła, że taka umowa została zawarta,

- błędną wykładnię art. 860, 861 i 863 k.c. polegającą na uznaniu, że przepisy o spółce cywilnej mają zastosowanie do stanu faktycznego, w którym Sąd I instancji ustala, że strony postępowania zawarły przedwstępną umowę najmu lokalu, wspólnie z właścicielem lokalu dokonują nakładów, które w całości zostały przeznaczone na remont lokalu stanowiącego własność osoby trzeciej i przed zakończeniem remontu, w marcu 2011 r., powódka zaprzestała uczestnictwa w dalszych kosztach i wspólna działalność stron dobiegła końca, zanim jeszcze obecny punkt przedszkolny został otwarty, a nadto, skoro Sąd Rejonowy ustala, że umowa spółki stron została rozwiązana na skutek wypowiedzenia udziału przez powódkę w listopadzie 2011 r., to powinien dokonać rozliczenia wspólników na datę rozwiązania spółki, a nie zaprzestania przez powódkę uczestnictwa w przedsięwzięciu jeszcze na etapie remontu,

- niezastosowanie art. 875 k.c. w sytuacji gdy rozwiązanie spółki nastąpiło wskutek tego, że w następstwie wystąpienia wspólnika ze spółki, pozostał w niej tylko jeden wspólnik. Likwidację majątku wspólnego po rozwiązaniu spółki cywilnej przeprowadza sąd w trybie właściwym dla zniesienia współwłasności ponieważ w przypadku zawarcia umowy spółki powstaje majątek wspólny, który tworzy wspólność łączną podlegającą innemu rozliczeniu niż w przypadku wystąpienia wspólnika ze spółki wieloosobowej,

- naruszenie art. 481 § 1 k.c. polegające na błędnej wykładni i uznanie, że pozwana pozostawała w zwłoce od dnia wezwania przez powódkę do zwrotu „jej wkładu w spółkę” a nie od dnia rozliczenia byłych wspólników, które następuje na podstawie umowy lub orzeczenia sądowego,

- niezastosowanie art. 82 i 83a ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r., z których wynika, że osoby fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek. Oznacza to, że działalność prowadzona w formie szkoły lub placówki wychowawczej nie jest działalnością gospodarczą i dla prowadzenia przedszkola powódka oraz pozwana nie musiały zawierać żadnej innej umowy niż umowa najmu lokalu przeznaczonego na potrzeby przedszkola,

- naruszenie art. 235 § 1 k.p.c. na skutek dokonywania ustaleń na podstawie zeznań stron i świadków złożonych w toku postępowania karnego, które zakończyło się odmową wszczęcia postępowania, a nie wyłącznie na podstawie zeznań złożonych w toku postępowania przed Sądem I instancji,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. na skutek dokonywania ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym, a w szczególności z zeznaniami samej powódki, która nie potwierdziła, aby strony zawarły umowę spółki, nawet w sposób dorozumiany, a także rozumowania sprzecznego z zasadami logiki i doświadczenia życiowego z

powodu błędnej oceny okoliczności złożenia przez powódkę w dniu 8 listopada 2011 r. oświadczenia, na podstawie którego wypowiedziała swój udział w spółce ze skutkiem natychmiastowym, jako oświadczenia powódki, mimo że powódka już w marcu 2011 r. odstąpiła od remontu lokalu przeznaczanego na przedszkole i dopiero po uzyskaniu porady prawnej przez profesjonalnego pełnomocnika uznała, że „zawarła umowę spółki” z pozwaną, jak również braku uzasadnienia przyjęcia przez Sąd I instancji daty początkowej odsetek, mimo przyjęcia że strony łączyła umowa spółki oraz że spółka ta została rozwiązana na skutek wystąpienia powódki i można jedynie domniemywać, że Sąd Rejonowy przyjął, że pozwana pozostaje w zwłoce od dnia wezwania przez powódkę.

W konkluzji do powyższych zarzutów pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu w całości.

Zaskarżone orzeczenie stanowi wynik prawidłowej oceny zebranego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia, a w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w niniejszym uzasadnieniu.

Rozpoczynając analizę zarzutów apelacji, należy odnieść się w pierwszej kolejności do zarzutów prawa procesowego, gdyż prawidłowo ustalony i oceniony stan faktyczny determinuje kierunek dalszych rozważań w aspekcie prawa materialnego.

Za całkowicie chybiony należało uznać przede wszystkim sformułowany przez pozwaną w wywiedzionej apelacji zarzut obrazy przepisu prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c. polegającej na dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkującej przyjęciem, że strony zawarły umowę spółki cywilnej, a powódka wypowiedziała stosunek spółki składając oświadczenie z dnia 8 listopada 2011 r.

Przypomnieć należy, iż w myśl powołanego wyżej przepisu ustawy Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, iż wbrew twierdzeniom apelującego w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Przede wszystkim Sąd ten w sposób w pełni prawidłowy ustalił, że strony podjęły wspólne działania polegające na wynajęciu lokalu, rozpoczęciu prac adaptacyjnych pomieszczeń w wynajętym lokalu i utworzeniu strony internetowej przedszkola (czy też punktu przedszkolnego). Wszystkie te działania miały na celu rozpoczęcie wspólnej działalności w postaci prowadzenia przedszkola. Ocena zaś, czy zamiarem stron było powołanie spółki cywilnej, czy też prowadzenie działalności w innej, dopuszczalnej prawem formie, należy do sfery subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod odpowiednie przepisy prawne, a nie oceny materiału dowodowego, której kryteria ujęte są w powołanym wyżej przepisie. Ta sama uwaga odnosi się do kwestii charakteru i skutków prawnych, jakie wywołuje oświadczenie powódki złożone w dniu 8 listopada 2011 r. „o wypowiedzeniu udziału w umowie spółki cywilnej”.

Z tych względów nie sposób podzielić zarzutu pozwanej odnośnie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Nie ma także racji pozwana formułując zarzut naruszenia art. 235 § 1 k.p.c. motywowany dokonaniem ustaleń na podstawie zeznań stron i świadków złożonych w toku postępowania karnego. Wprawdzie nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu cywilnym niedopuszczalne – jako stojące w sprzeczności z zasadą bezpośredniości – jest dokonywanie ustaleń stanu faktycznego sprawy tylko na podstawie zeznań świadków zawartych w aktach postępowania karnego. Jednakże żaden przepis postępowania cywilnego nie sprzeciwia się skorzystaniu z zeznań świadków i stron złożonych w postępowaniu karnym w celu uzupełnienia i konfrontacji dowodów z zeznań tychże świadków i przesłuchania stron przeprowadzonych w postępowaniu cywilnym. Dopuszczenie dowodu z dokumentów, znajdujących się w aktach innej sprawy, nie narusza również zasady bezpośredniości, o ile strony miały możliwość ustosunkowania się do nich. Dowód z zeznań złożonych w postępowaniu karnym podlegają takiej samej ocenie jak zeznania złożone bezpośrednio przed sądem rozpoznającym sprawę cywilną.

Wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji nie doszło też do naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c., gdyż pisemne motywy zaskarżonego wyroku pozwalają na szczegółowe odtworzenie procesu rozumowania, który ostatecznie doprowadził do konkluzji znajdujących wyraz z kwestionowanym orzeczeniu, w szczególności dotyczących ustalenia daty początkowej naliczania odsetek od zasądzzonego świadczenia. W ocenie Sądu odwoławczego jest to wystarczające do dokonania prawidłowej kontroli instancyjnej.

Odnosząc się zaś do sformułowanych w apelacji zarzutów materialnoprawnych dotyczących w błędnego – w ocenie apelującej – zastosowania przez Sąd I instancji przepisów regulujących umowę spółki cywilnej i art. 82, 83a. ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.), stwierdzić należy, że Sąd odwoławczy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, wedle którego strony łączył wspólny cel, jakim było rozpoczęcie prowadzenia przedszkola, a którego ramy prawne mimo ich niesformalizowania najlepiej oddaje umowa spółki cywilnej. Przyjęciu powyższej konstatacji nie stoi na przeszkodzie powołane przez apelującą unormowanie ujęte art. 83a ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z powołanym przepisem prowadzenie szkoły lub placówki, zespołu, o którym mowa w art. 90a ust. 1 tejże ustawy, oraz innej formy wychowania przedszkolnego nie jest działalnością gospodarczą. Wbrew twierdzeniom apelującej wskazany przepis nie ma na celu wprowadzenia zakazu prowadzenia przedszkola w formie spółki cywilnej. Wyłączenie szkół i placówek z zakresu działalności gospodarczej oznacza jedynie, że do podmiotów prowadzących taką działalność nie stosuje się obowiązków nakładanych na przedsiębiorców dotyczących w szczególności rejestrowania lub ewidencjonowania działalności, dokonywania operacji pieniężnych za pośrednictwem rachunku bankowego, rachunkowości oraz opodatkowania działalności gospodarczej. Argumentacja przedstawiona przez apelującą nie może odnieść postulowanego skutku w postaci oddalenia powództwa, w sytuacji gdy strony wspólnie zawarły przedwstępną umowę najmu i przedsięwzięły szereg działań mających na celu przygotowanie do rozpoczęcia prowadzenia przedszkola, obejmujących adaptację pomieszczeń na te cele i

uruchomienie strony internetowej przedszkola. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że pozwana prowadzi obecnie punkt przedszkolny w przedmiotowym lokalu zaadaptowanym na ten cel przy użyciu m.in. środków finansowych przekazanych przez powódkę, a których zwrotu powódka żąda w niniejszym postępowaniu. Podjęcie przeciwnego rozstrzygnięcia i oddalenie powództwa stałoby w oczywisty sposób w sprzeczności z poczuciem sprawiedliwości i uczciwości.

Konkludując, Sąd odwoławczy podziela stanowisko Sądu I instancji, wedle którego roszczenie powódki o zwrot zainwestowanej we wspólne przedsięwzięcie kwoty 20.000 zł podlega uwzględnieniu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).